

BØRNS TRIVSEL I BØRNE- HAVEKLASSEN OG SENERE FAGLIGE RESULTATER

Udarbejdet af:

Kristian Thor Jakobsen, cheføkonom

Udgivet November 2021

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Data	9
Børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen	11
Nationale testresultater og trivsel i børnehaveklassen	17
Litteraturliste	23
Bilag	25

01

Baggrund

Baggrund

En god overgang fra daginstitution til skole er af stor vigtighed for det enkelte barns videre skoleliv på både kort og længere sigt (DEA, 2017). Og de fleste børn oplever netop en god overgang fra deres respektive pasningstilbud til skolesystemet, men der er også en mindre gruppe af børn, for hvem overgangen til grundskolen er udfordrende. Fx fortæller godt hvert tiende barn i børnehaveklassen og 1. klasse sundhedsplejersken, at vedkommende ikke trives, omkring 2 pct. af de børn, der starter i børnehaveklassen, ender med at gå børnehaveklassen om, og blandt børn med en eller flere udfordringer ved skolestart er der færre, der gennemfører en ungdomsuddannelse (DEA, 2020; Egmont Fonden, 2019; VIVE, 2019).

Samtidig ved vi, at der er en sammenhæng mellem trivsel og faglige resultater, når vi ser på fx mellemtrinnet (Styrelsen for IT og Læring, 2016). Og at de faglige præstationer i de tidlige klasser hænger sammen med resultaterne fra 9.-klassesprøverne, således at elever, der klarede sig godt i de nationale test på tidligere klassetrin, også får højere karakterer end de elever, der klarede sig mindre godt (VIVE, 2020).

Siden 2014 er børn på de tidligste klassetrin hvert år blevet spurgt om deres trivsel i de nationale trivselsmålinger, og det er dermed muligt at undersøge, om der er en sammenhæng mellem trivsel ved skolestart og børnenes første faglige resultater. Givet en sådan sammenhæng vil det være nærliggende at have et stærkt fokus på trivsel i fx børnehaveklassen, også ift. den senere faglige udvikling for børnene på de tidligste klassetrin. Og vi ved allerede, at der i hvert fald er en positiv stærk sammenhæng mellem forældreressourcer og trivsel på de tidligere klassetrin (Loft and Waldfogel, 2021).

Som tidligere nævnt er det blevet kortlagt, at børn med udfordringer ved skolestart også klarer sig dårligere rent uddannelsesmæssigt meget senere i livet (VIVE, 2019). Datagrundlaget for dette studie er Børneforløbsundersøgelsen, der ikke bliver gentaget for hver årgang, og hvor trivselsspørgsmålene ikke er blevet besvaret af børnene selv, men af deres mødre.

Denne analyse ser derfor på, om vi kan genfinde sammenhængen, når vi bruger de nationale trivselsmålinger, der bliver gentaget hvert år og som udgangspunkt omfatter alle børn på de enkelte årgange. Analysen læner sig samtidig op ad et tidligere studie, der ser nærmere på, hvilke trivselsspørgsmål der er mest oplagte at bruge ift. børn på de tidligste klassetrin (Andersen et al., 2015). Her bliver der defineret to overordnede kategorier af spørgsmål: "Trivsel" og "Undervisningsmiljø". Denne analyse har fokus på tre spørgsmål inden for hver kategori.

Inden for "Trivsel" fokuserer analysen på "Psykisk og fysisk velbefindende" og på "Oplevelse af at være inkluderet i skolens faglige og sociale fællesskaber" inden for "Undervisningsmiljø". De tre spørgsmål fra hver kategori er:

Psykisk og fysisk velbefindende:

- Er du glad for din skole?
- Har du ondt i maven, når du er i skole?
- Føler du dig alene i skolen?

Oplevelse af at være inkluderet i skolens faglige og sociale fællesskaber:

- Tror du, at de andre børn kan lide dig?
- Er der nogen, der driller dig, så du bliver ked af det?
- Er du bange for, at de andre børn griner ad dig i skolen?

Analysen ser altså på sammenhængen mellem svarene på disse spørgsmål og børnenes senere resultater i de nationale test i 2. og 3. klasse. Der bliver set både på sammenhængen med spørgsmålene enkeltvis, men også på, når alle børn, der udtrykker mistrivsel via blot ét af disse seks spørgsmål, bliver set på som en samlet gruppe.

Vi fokuserer alene på sammenhængen med de faglige resultater på de tidligste klassetrin, givet at vi endnu ikke har nogen årgange, der har deltaget i trivselsmålingerne ved skolestart, og som er nået til 9. klasse.

Hovedkonklusionerne er som følger:

- Mere end hvert fjerde barn giver udtryk for, at det ikke trives i børnehaveklassen, ved mindst ét af de seks udvalgte spørgsmål. For årgang 2014 lå andelen på 29,9 pct., mens den er faldet en smule til 27,7 pct. for den seneste årgang. Dermed er der mere end 15.000 børn, der hvert år giver udtryk for, at de ikke befinder godt psykisk og/eller fysisk i skolen, eller at de oplever, at de ikke er en del af skolens faglige og sociale fællesskaber. Og hver fjerde af dem udtrykker det samme i 3. klasse.
- Der er en klar negativ sammenhæng mellem, hvorvidt børnene udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, og deres testresultater i dansk og matematik i henholdsvis 2. og 3. klasse. I den nationale test i dansk i 2. klasse har børn, der har udtrykt mistrivsel i børnehaveklassen, i gennemsnit opnået et testresultat på 51 point ud af 100 på den normbaserede skala, mens snittet for de øvrige børn ligger på 58, jf. figur 6. Denne forskel i testresultater på ca. 7 point er også konstant på tværs af de seks individuelle spørgsmål om trivsel i børnehaveklassen.
- Samtidig kan vi se, at forskellen mellem børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, og børn, der ikke gør, er den samme målt i normpoint, når vi opdeler forældrene efter deres indkomstniveau. Mistrivsel rammer altså tilsyneladende ens på tværs af forældreressourcer. Den lavere testscore for børn, der har udtrykt mistrivsel i børnehaveklassen, svarer nogenlunde til forskellen mellem at have forældre tilhørende henholdsvis lav- og topindkomstgruppen.
- Andelen af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, varierer en del fra kommune til kommune med 21 pct. i Gentofte Kommune til 47 pct. i Langeland Kommune. Kommunerne med de højeste andele af børn, der udtrykker mistrivsel, er koncentreret omkring Fyn og Sydsjælland. Omvendt har kommunerne nord for København typisk relativt små andele af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen.
- På kommunalt niveau kan vi ikke se en sammenhæng mellem andelen af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, og fx andelen af børn med sen skolestart. Der er dermed ikke umiddelbart tale om, at fx kommuner, hvor relativt få børn har sen skolestart, har flere eller færre børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, sammenlignet med kommuner med en større andel af børn med sen skolestart.

02

Data

Data

Analysen er primært baseret på børns besvarelser ifm. de nationale trivselsmålinger og de samme børns efterfølgende testresultater i de nationale test i henholdsvis dansk i 2. klasse og matematik i 3. klasse. Den primære population er derfor børn med skolestart i årene 2014-2016. 2014 som startår er givet, da de nationale trivselsmålinger først startede i 2014 på de tidligste klassetrin. Og 2016 som det seneste år i den primære population er begrundet af, at det kun er de børn, der har taget den nationale test i dansk i 2. klasse, inden COVID-19-pandemien indvirkede på børnenes skolegang i foråret 2020.

Vi har derved information om ca. 142.000 børn, der har deltaget i den nationale trivselsmåling i børnehaveklassen og har taget den nationale test i dansk i 2. klasse. Derudover har vi ca. 42.000 børn, der også har et registreret resultat for den nationale test i matematik i 3. klasse.

I de figurer, hvor analysen ikke er betinget på, at børnene også mindst skal have taget den nationale test i dansk i 2. klasse, går analysen frem til og med børn med skolestart i 2018. Analysen medtager altså ikke årgange, hvor børnehaveklasserne har været påvirket af COVID-19-pandemien, da trivselsmålingen for skoleåret 2019/20 blev foretaget både før og under, at skolerne var lukket ned, hvilket påvirkede trivselsmålingerne (Jensen and Reimer, 2021).

Børnene er grupperet efter, hvad de har svaret ifm. de nationale trivselsmålinger. De er inddelt efter, om de har udtrykt mest mulig mistro eller ej ved det enkelte spørgsmål. Fx indeholder børn, der udtrykker mistro ifm. spørgsmålet "Er du glad for din skole", de børn, der svarer "Nej", mens de øvrige børn udgør dem, der svarer enten "Ja, meget" eller "Ja, lidt". Alle trivsels spørgsmål er kendetegnet ved at have tre svarkategorier.

Information om børnene bliver også koblet sammen med oplysninger om forældrene, heriblandt forældrenes indkomstniveau omkring årene for børnenes skolestart. Her bliver der taget udgangspunkt i forældrenes disponible indkomst, altså deres indkomst efter skat og renteudgifter og beregnet lejeværdi af egen bolig.

03

Børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen

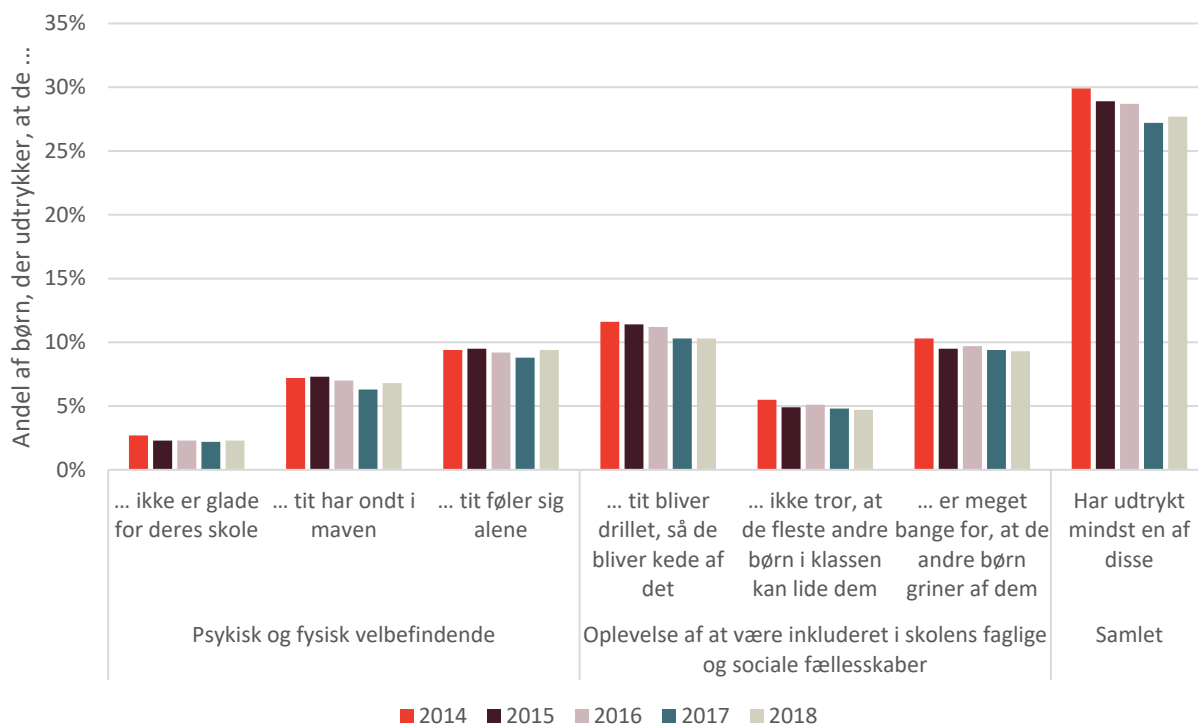
Børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen

Andelen af børn, der i børnehaveklassen ifm. hver af de seks udvalgte spørgsmål giver udtryk for, at de ikke trives, har ligget næsten konstant de seneste fem år, dog med en svag faldende tendens, jf. figur 1. Fx udtrykte knap 12 pct. af børnene, der startede i børnehaveklasse i 2014, at de tit blev drillet, så de blev kedede af det. Det samme gør sig gældende for godt 10 pct. for den seneste årgang.

Mere end hvert fjerde barn giver faktisk udtryk for, at det ikke trives, ifm. mindst ét af spørgsmålene. Denne gruppe bliver i resten af analysen kaldt for gruppen i mistrivsel. For årgang 2014 lå andelen i mistrivsel på 29,9 pct., mens den er faldet en smule til 27,7 pct. for den seneste årgang. Dermed er der mere end 15.000 børn, der hvert år giver udtryk for, at de ikke befinder sig godt psykisk og/eller fysisk i skolen, eller at de oplever, at de ikke er en del af skolens faglige og sociale fællesskaber.

Lige knap to ud af tre børn, der udtrykker mistrivsel ifm. disse seks udvalgte spørgsmål, indikerer det kun ved ét spørgsmål, mens lidt under hver fjerde har udtrykt det ved to af spørgsmålene. Det er kun omkring 4 pct. af børnene, der har udtrykt mistrivsel, der har gjort det ved fire eller flere af de udvalgte spørgsmål.

Figur 1 // Andel af børn, der giver udtryk for, at de ikke trives i børnehaveklassen, 2014-2018

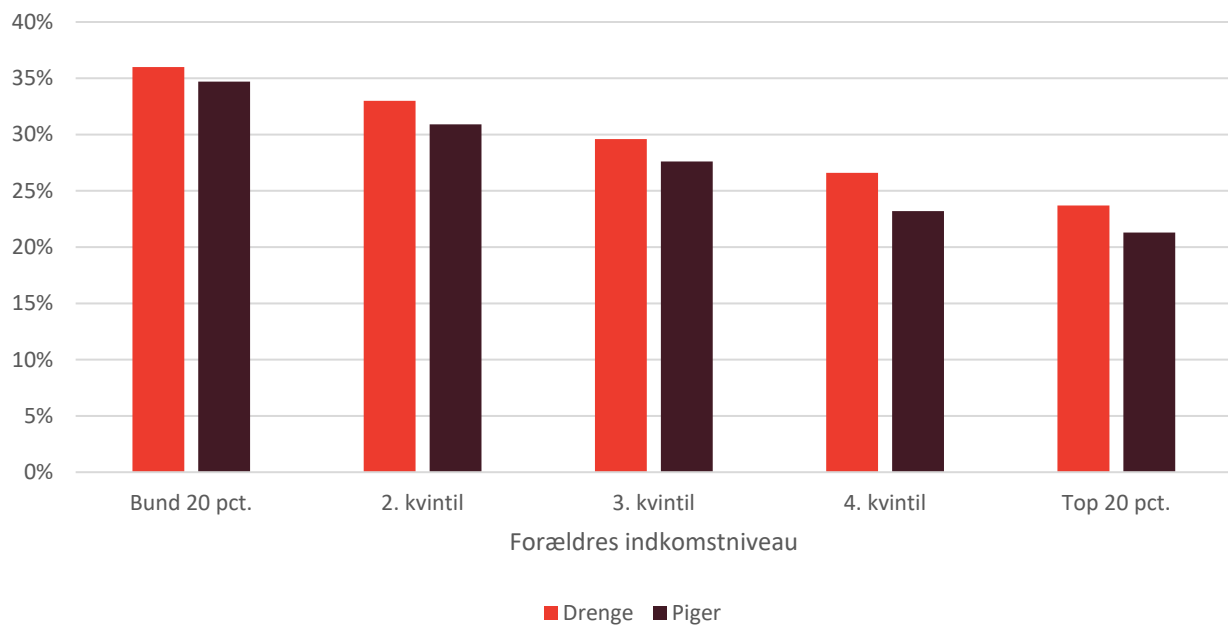
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Anm.: Børnene er opdelt efter det seneste år, hvor de er startet i børnehaveklassen.

Andelen af drenge i mistrivsel i børnehaveklassen er en smule højere sammenlignet med pigerne, jf. figur 2. Samlet set udtrykker 29,5 pct. af drengene mistrivsel, mens det samme gælder for 27,5 pct. af pigerne.

Hvis vi opdeler børnene efter deres forældres indkomstniveau ved skolestart, kan vi også se, at andelen af børn i mistrivsel falder i takt med forældrenes stigende indkomstniveau, hvilket bekræfter tidligere resultater (Loft and Waldfogel, 2021). Blandt børn fra lavindkomstgruppen, altså børn, hvis forældre var blandt dem med de 20 pct. laveste indkomster ved børnenes skolestart, giver 35,5 pct. udtryk for mistrivsel, mens det samme gælder for 22,6 pct. af børnene fra topindkomstgruppen. Samtidig kan vi se, at andelen af drenge, der udtrykker mistrivsel, er højere end andelen af piger på tværs af forældrenes indkomstniveau.

Figur 2 // Andel af børn, der giver udtryk for, at de ikke trives i børnehaveklassen, opdelt efter køn og forældres indkomstniveau

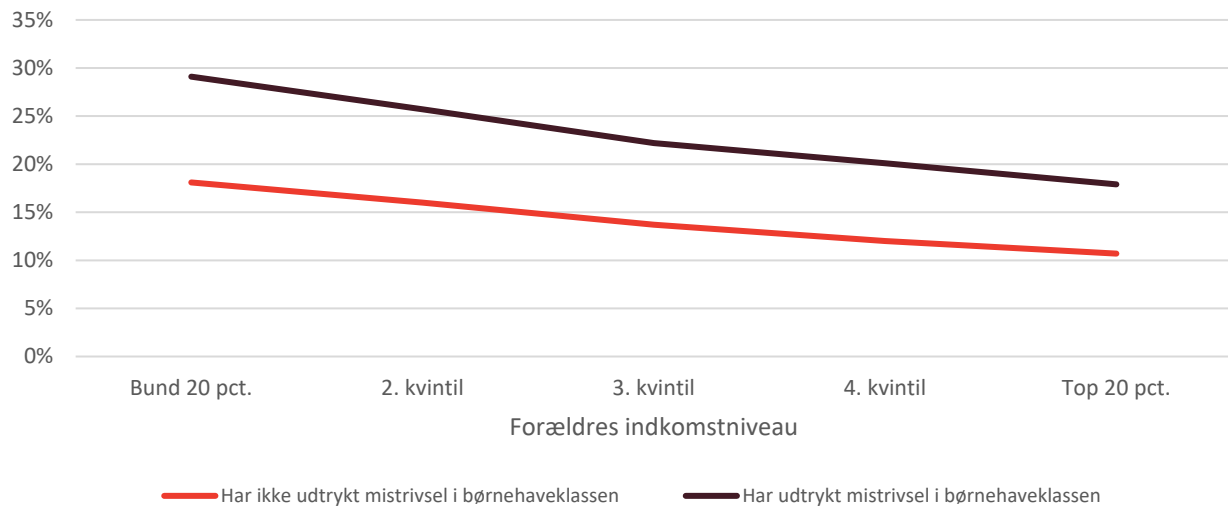
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Anm.: Forældrenes indkomstniveau er opgjort i det år, hvor børnene starter i skole, samt de to foregående år. Det er forældrenes disponible indkomst, der er anvendt som indkomstbegreb.

En del af de børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, udtrykker også mistrivsel i 3. klasse. Samlet set er det næsten hver fjerde blandt dem, der udtrykte mistrivsel i børnehaveklassen, der også giver udtryk for mistrivsel i 3. klasse, jf. figur 3.

Andelen af børn, der udtrykker mistrivsel i 3. klasse, men som ikke gjorde det i børnehaveklassen, er til sammenligning noget lavere uanset forældrenes indkomstniveau. Hvis vi ser på alle børn, der ikke gav udtryk for mistrivsel i deres første skoleår, er det ca. 14 pct. af børnene, der til gengæld gør det i 3. klasse.

Figur 3 // Andel af børn, der giver udtryk for mistrivsel i 3. klasse, opdelt efter, om de gav udtryk for det samme i børnehaveklassen, og forældres indkomstniveau

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

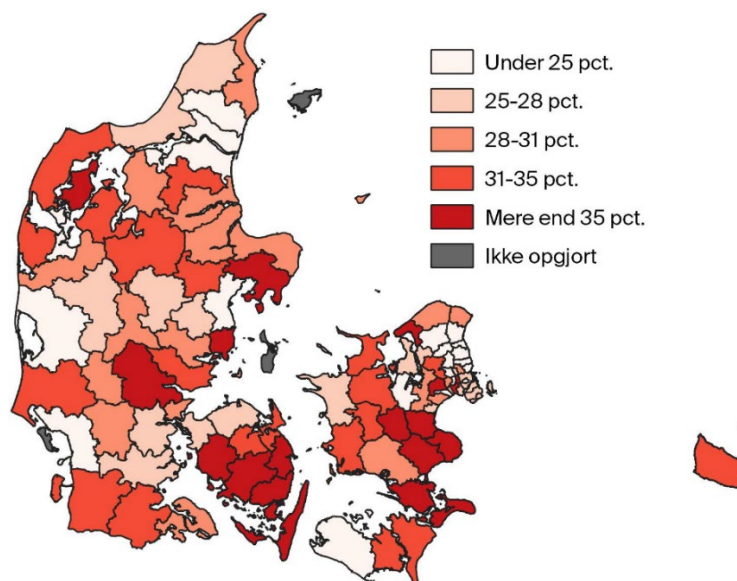
Anm.: Forældrenes indkomstniveau er opgjort i det år, hvor børnene starter i skole, samt de to foregående år. Det er forældrenes disponible indkomst, der er anvendt som indkomstbegreb.

Andelen af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, varierer en del fra kommune til kommune fra 21 pct. i Gentofte Kommune til 47 pct. i Langeland Kommune, jf. figur 4. Kommunerne med de højeste andele af børn, der udtrykker mistrivsel, er koncentreret omkring Fyn og Sydsjælland. Omvendt har kommunerne nord for København typisk relativt små andele af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen.

En del af dette kan forklares med forældrenes ressourceniveau på tværs af kommunerne, hvor kommuner med relativt mange forældre med få ressourcer alt andet lige må forventes at have en større andel af børn, der udtrykker mistrivsel. Det er dog også en klar tendens, at de kommuner, der generelt har en stor andel af børn, der udtrykker mistrivsel, har det samme, når vi kun ser på fx børn fra lavindkomstfamilier.¹ Derudover har fx Ishøj Kommune en af de mindste andele af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, med 25 pct., mens Vejle Kommune har en af de større andele med 37 pct.

¹ Se bilag.

Figur 4 // Andel af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, fordelt efter barnets bopælskommune, 2016-2018

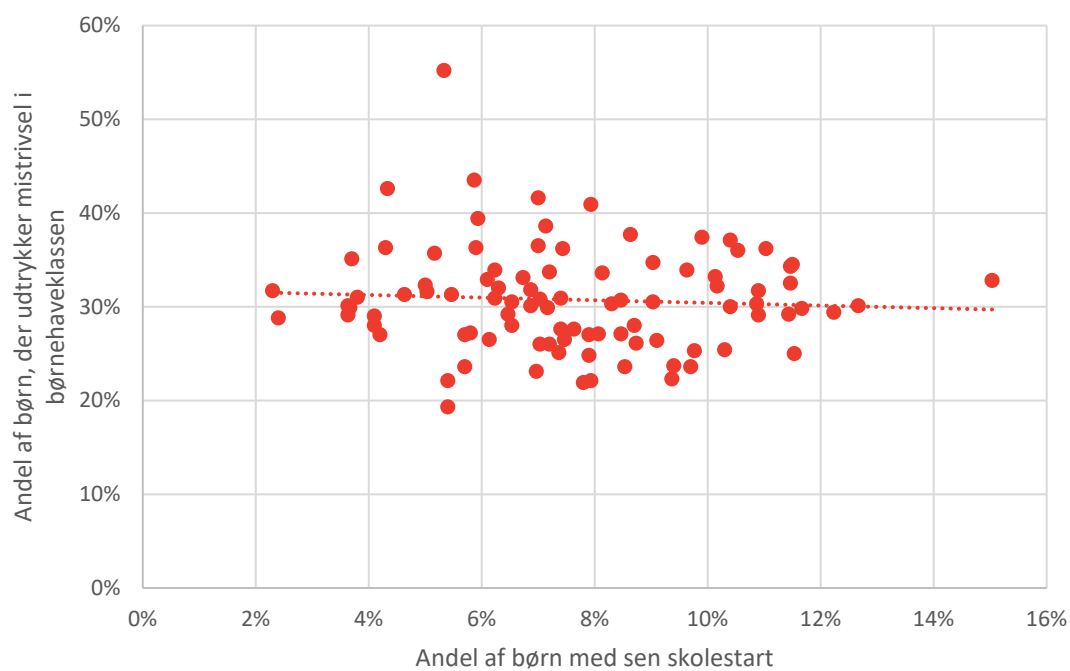

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

På kommunalt niveau er der ikke sammenhæng mellem andelen af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, og fx andelen af børn med sen skolestart, jf. figur 5. Der er dermed tale om, at fx kommuner, hvor relativt få børn har sen skolestart, har flere eller færre børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, sammenlignet med kommuner med en større andel af børn med sen skolestart.²

² Der er heller ikke sammenhæng med andelen af børn, der går børnehaveklassen om (se bilag). Der er derudover blevet set på, om elevsammensætningen på de enkelte årgange ser ud til at betyde noget for andelen af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen. Her er der umiddelbart ingen sammenhæng, når det gælder fx andelen af børn med forældre fra lavindkomstgruppen eller andelen af børn med ufaglærte forældre.

Figur 5 // Sammenhæng mellem andelen af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, og andelen af børn med sen skolestart på kommuneniveau for børn med skolestart i 2014-2016

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Anm.: Samsø, Læsø, Fanø og Ærø Kommune er ikke inkluderet. Sen skolestart er defineret som de børn, der starter i børnehaveklassen senere end i det år, hvor de fylder seks år.

04

Nationale testresultater og trivsel i børnehaveklassen

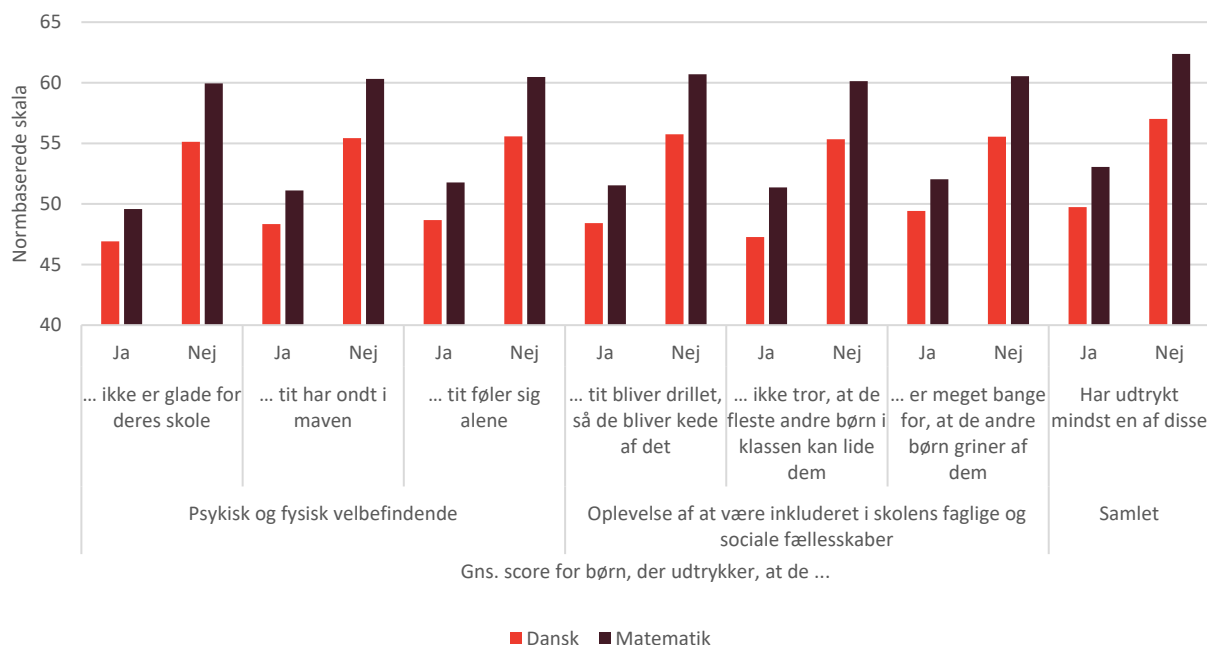
Nationale testresultater og trivsel i børnehaveklassen

Der er en klar negativ sammenhæng mellem, hvorvidt børnene udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, og deres testresultater i dansk og matematik i henholdsvis 2. og 3. klasse, jf. figur 6. I den nationale test i dansk i 2. klasse har børn, der har udtrykt mistrivsel i børnehaveklassen, i gennemsnit opnået et testresultat på 51 point ud af 100 på den normbaserede skala, mens snittet for de øvrige børn ligger på 58, jf. figur 6. Denne forskel i testresultater på ca. 7 point er også konstant på tværs af de seks individuelle spørgsmål vedr. trivsel i børnehaveklassen.³

Det samme gør sig gældende, hvis vi ser på testresultaterne vedr. matematik i 3. klasse. Dog er forskellen mellem de børn, der udtrykte mistrivsel i børnehaveklassen, og dem, der ikke gjorde, faktisk en smule større, nemlig 9 point. Igen er denne forskel også konstant på tværs af de seks individuelle spørgsmål om trivsel i børnehaveklassen.

Dermed er der altså en tydelig tendens til, at mistrivsel allerede i børnehaveklassen er sammenfaldende med dårligere testresultater i de lidt større klasser. Pointforskellen i fx matematik gør, at børnene, der ikke udtrykte mistrivsel i deres første skoleår, kun er godt 2 normpoint fra at lande i kategorien "Over gennemsnittet", hvilket er den næsthøjeste kategori. Børnene, der udtrykte mistrivsel, placerer sig omvendt næsten i midten af kategorien "Gennemsnittet" (Undervisningsministeriet, 2017).

Figur 6 // Resultater fra de nationale test i dansk (2. klasse) og matematik (3. klasse) opdelt efter, om børnene gav udtryk for mistrivsel i børnehaveklassen

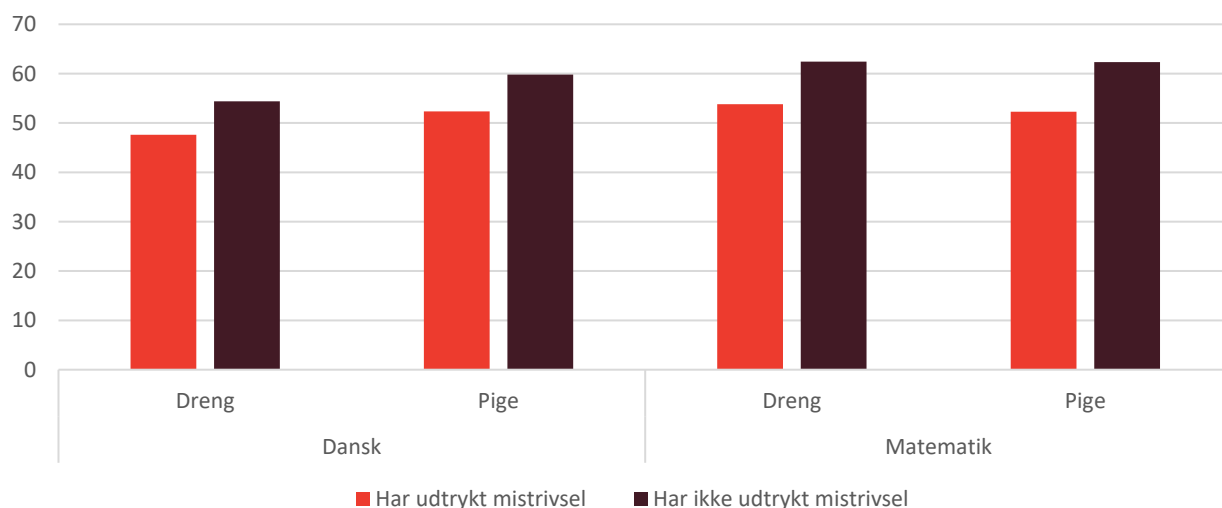

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

³ Det gennemsnitlige testresultat falder en smule, alt efter hvor mange af spørgsmålene børnene udtrykker mistrivsel ifm. (se bilag). Vi definerer dog stadig børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, som de børn, der bare har udtrykt mistrivsel ifm. mindst ét af spørgsmålene.

Forskellen i testresultaterne mellem de børn, der henholdsvis udtrykte og ikke udtrykte mistrivsel i børnehaveklassen, gør sig også gældende på tværs af køn, jf. figur 7. Der er dog en tendens til, at forskellen er en smule større for pigerne sammenlignet med drengene.

Figur 7 // Resultater fra de nationale test i dansk (2. klasse) og matematik (3. klasse) opdelt efter, om børnene gav udtryk for mistrivsel i børnehaveklassen, og køn

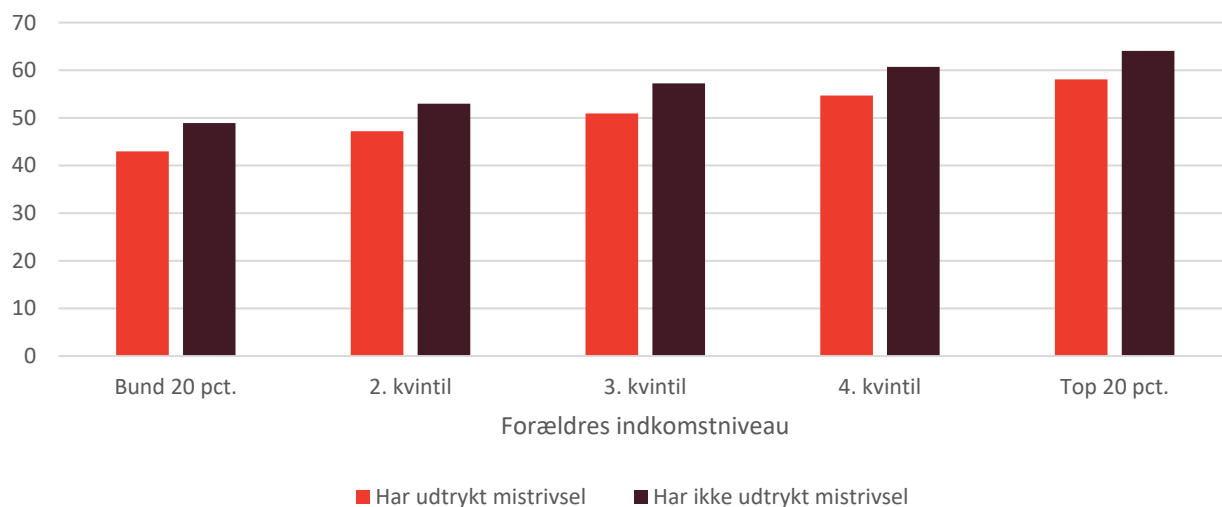

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Samtidig kan vi se, at forskellen mellem børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, og børn, der ikke gør, er den samme målt i normpoint, når vi opdeler forældrene efter indkomstniveau, jf. figur 8.⁴ Konsekvensen af mistrivsel rammer altså tilsyneladende ens på tværs af forældreressourcer. Med andre ord er sammenhængen mellem mistrivsel og faglige resultater altså ikke drevet af den større mistrivsel for børn fra lavindkomstfamilier, men er umiddelbart konstant for alle indkomstgrupper.

⁴ Det samme gør sig gældende for resultater for matematik i 3. klasse. Se bilag.

Figur 8 // Resultater fra den nationale test i dansk (2. klasse) opdelt efter, om børnene gav udtryk for mistrivsel i børnehaveklassen, og forældres indkomstniveau

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Anm.: Forældrenes indkomstniveau er opgjort i det år, hvor børnene starter i skole, samt de to foregående år. Det er forældrenes disponible indkomst, der er anvendt som indkomstbegreb.

Vi kan altså se, at mistrivsel i børnehaveklassen tilsyneladende hænger sammen med et dårligere testresultat ved de efterfølgende nationale test. Vi opstiller en simpel regressionsmodel for at sikre, at de forskelle, som vi ser, ikke er forklaret ved andre, bagvedliggende karakteristika, der særligt kendetegner børn, der udtrykker mistrivsel, og som også påvirker testresultaterne i negativ retning:

$$Y_{igk} = Trivsel_{i,g} + Z_{i,g} + Trivsel_{i,g} * Z_{i,g} + \alpha_k + \beta_g + \epsilon_i$$

hvor i repræsenterer den enkelte elev, g betegner elevens årgang, og k kommunerne. Y er resultatet fra den nationale test i dansk eller matematik fra henholdsvis 2. og 3. klasse på den normbaserede skala. Variablen "Trivsel" markerer, om det pågældende barn har udtrykt mistrivsel i børnehaveklassen eller ej, mens Z inkluderer individuelle karakteristika som køn, alder ved skolestart og forældrebaggrund. α kontrollerer for forskelle i testresultater på tværs af kommunerne, mens β kontrollerer for eventuelle forskelle i testresultaterne på tværs af årgangene.

Hvis vi ser på sammenspillet mellem mistrivsel og resultaterne fra dansk i 2. klasse, bliver det bekræftet, at de børn, der udtrykker i mistrivsel i børnehaveklassen, typisk også opnår et lavere testresultat senere hen, jf. tabel 1. Og tallene viser også, at forskellen i testresultaterne er ens på tværs af de seks spørgsmål ift., at børn, der udtrykker mistrivsel, opnår et dårligere testresultat.⁵ Det samme gælder for testresultaterne vedr. matematik i 3. klasse.⁶

⁵ Testresultatet bliver også lavere, jo flere spørgsmål barnet har udtrykt mistrivsel ifm. (se bilag).

⁶ Se bilag.

Tabel 1 // Sammenhæng mellem resultaterne fra national test i dansk i 2. klasse, og hvorvidt børnene har udtrykt mistrivsel i børnehaveklassen for hver af de seks udvalgte spørgsmål

	1	2	3	4	5	6
... tit bliver drillet, så de bliver kede af det	-4,692***					
... ikke tror, at de fleste andre børn i klassen kan lide dem		-4,797***				
... tit har ondt i maven			-5,643***			
... tit føler sig alene				-5,130***		
... er meget bange for, at de andre børn griner af dem					-4,562***	
... ikke er glade for deres skole						-5,075***
Kontrolleret for baggrundkarakteristika	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Antal observationer	132.069	130.866	132.610	132.509	131.175	134.870
adj. R ²	0,146	0,144	0,145	0,145	0,146	0,143

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Note: *** = signifikans på 0,1-pct.-niveau, ** = signifikans på 1-pct.-niveau og * = signifikans på 5-pct.-niveau.

Vi gentager derfor regressionsmodellerne for dansk og matematik, hvor vi ser på den samlede gruppe af børn i mistrivsel i børnehaveklassen, altså de børn, der har udtrykt mistrivsel ifm. mindst et af de seks udvalgte spørgsmål. Igen kan vi se, at de børn, der udtrykte mistrivsel i børnehaveklassen, havde et pointsnit i dansk, der var omkring 5 normpoint lavere end børn, der ikke havde udtrykt mistrivsel, jf. tabel 2. For matematik er der tale om en forskel på 6 normpoint.

Resultaterne bekræfter desuden, at sammenhængen mellem mistrivsel og et lavere testresultat gælder på tværs af forældrenes ressourcer. Her vist med forskellene på tværs af forældrenes indkomstniveau.⁷

Vi kan se, at børnenes gennemsnitlige testresultater som forventet stiger i takt med forældrenes indkomstniveau. Samtidig afviser modellerne, at sammenhængen mellem mistrivsel og testresultater varierer på tværs af forældrenes indkomstniveau, idet der ikke er nogen yderligere signifikante resultater for gruppen i mistrivsel, når vi ser på de enkelte indkomstgrupper.

Vi kan også se, at det lavere testresultat for børnene, der har givet udtryk for mistrivsel i børnehaveklassen, svarer omtrent til forskellen mellem et barn med forældre fra lavindkomstgruppen og et med forældre fra topindkomstgruppen. Ift. dansk i 2. klasse kan vi fx se, at de børn, der har udtrykt mistrivsel, har et resultat, der ligger 5 normpoint under de øvrige børn, mens et barn fra topindkomstgruppen har et testresultat, der ligger 4 normpoint over resultatet for børn fra lavindkomstgruppen.

På samme vis viser modellerne, at drenge og piger, der udtrykker mistrivsel, har samme lavere testresultat i gennemsnit. Der er derved ikke tegn på en kønsforskel mht. at være mere fagligt udfordret på baggrund af mistrivsel omkring skolestart.

⁷ Det samme gælder ift. fx morens højeste fuldførte uddannelse.

Tabel 2 // Sammenhæng mellem resultater fra nationale test i dansk og matematik i henholdsvis 2. og 3. klasse, og hvorvidt børnene har udtrykt mistrivsel i børnehaveklassen

	1 Dansk, 2. klasse	2 Dansk, 2. klasse	3 Matematik, 3. klasse
Udtrykt mistrivsel	-7,098***	-5,056***	-6,399***
Forældrenes indkomstniveau (udgangspunkt: bund 20 pct.):			
2. kvintil		0,968***	1,033*
3. kvintil		2,785***	3,866***
4. kvintil		3,767***	5,220***
5. kvintil (top 20 pct.)		4,039***	7,205***
Forældrenes indkomstniveau og mistrivsel (udgangspunkt: bund 20 pct.):			
2. kvintil og mistrivsel		0,337	-0,109
3. kvintil og mistrivsel		-0,299	-1,41
4. kvintil og mistrivsel		0,019	0,547
5. kvintil (top 20 pct.) og mistrivsel		0,12	0,506
Pige ift. dreng		5,541***	-0,076
Pige og mistrivsel		-0,31	-0,666
Kontrolleret for baggrundkarakteristika	Nej	Ja	Ja
Antal observationer	142.049	134.870	42.108
adj. R ²	0,051	0,154	0,151

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Note: *** = signifikans på 0,1-pct.-niveau, ** = signifikans på 1-pct.-niveau og * = signifikans på 5-pct.-niveau.

05

Litteraturliste

Litteraturliste

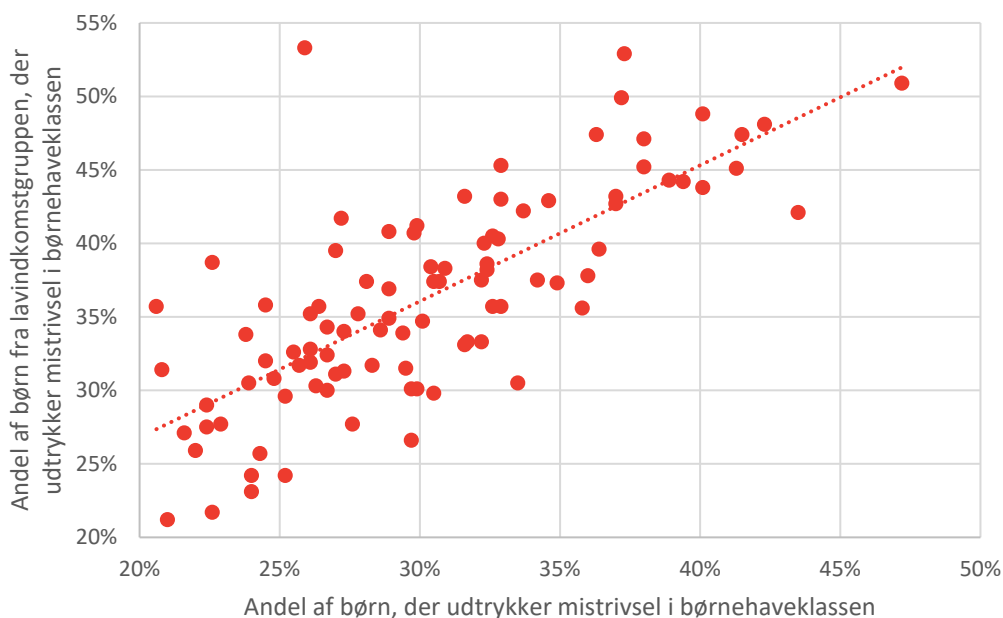
- Andersen, S.C., Gensowski, M., Ludeke, S., Pedersen, J.H., 2015. Evaluering af den nationale trivselsmåling for folkeskoler – og forslag til justeringer. TrygFondens Børneforskningscenter.
- DEA, 2020. Omgængere i børnehaveklassen. Tænk tanken DEA.
- DEA, 2017. Klar, parat, skolestart! En undersøgelse af arbejdet med sammenhænge mellem dagtilbud og skole i landets 15 største kommuner. Tænk tanken DEA.
- Egmont Fonden, 2019. Når store bliver små – giv alle børn en god skolestart. Egmont Fonden.
- Jensen, S.S., Reimer, D., 2021. The effect of COVID-19-related school closures on students' well-being: Evidence from Danish nationwide panel data. *SSM – Popul. Health* 16, 100945. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2021.100945>
- Loft, L., Waldfogel, J., 2021. Socioeconomic Status Gradients in Young Children's Well-Being at School. *Child Dev.* 92, 91–105. <https://doi.org/10.1111/cdev.13453>
- Styrelsen for IT og Læring, 2016. Sammenhængen mellem elevernes trivsel og elevernes nationale testresultater.
- Undervisningsministeriet, 2017. Vejledning om de nationale test – til skoleledere.
- VIVE, 2020. De nationale tests samvariation med karakterer – Delrapport 2: Evalueringen af de nationale test.
- VIVE, 2019. Trivselsudfordringer ved skolestart.

06

Bilag

Bilag

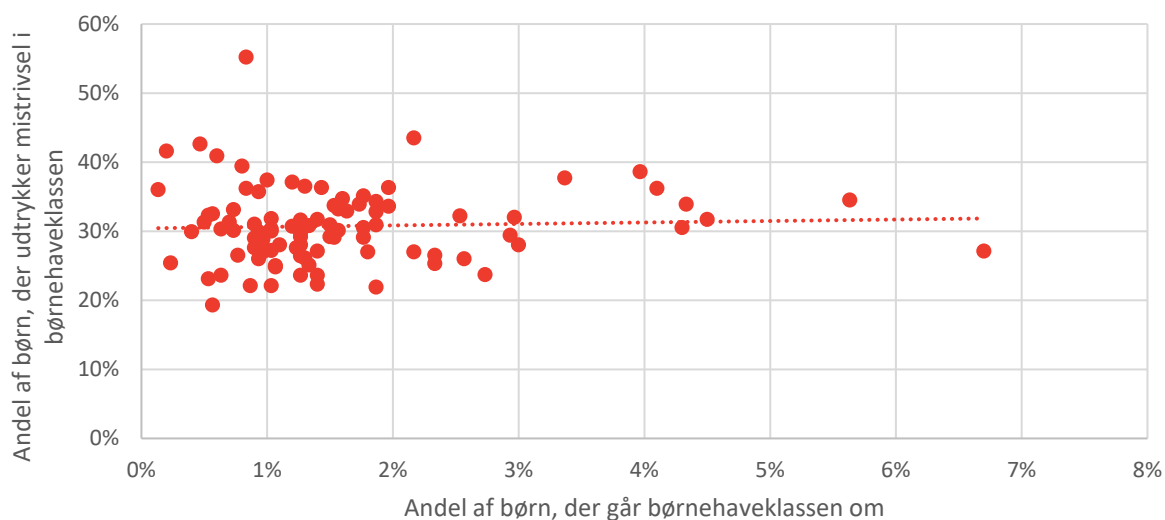
Figur 9 // Sammenhæng mellem andel af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, og samme andel blandt børn fra lavindkomstgruppen, fordelt på barnets bopælskommune, 2016-2018

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Anm.: Samsø, Læsø, Fanø og Ærø Kommune er ikke inkluderet. Børn, der går børnehaveklassen om, er defineret som børn, der starter i børnehaveklassen to år i træk.

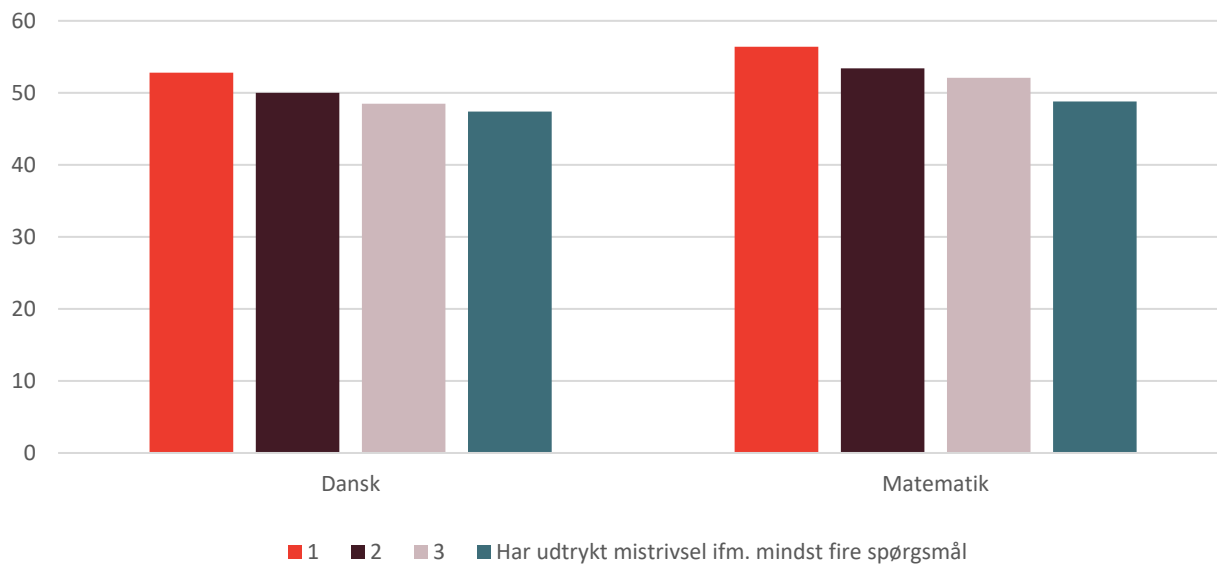
Figur 10 // Sammenhæng mellem andel af børn, der udtrykker mistrivsel i børnehaveklassen, og andelen af børn, der går børnehaveklassen om, på kommuneniveau, 2014-2016

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

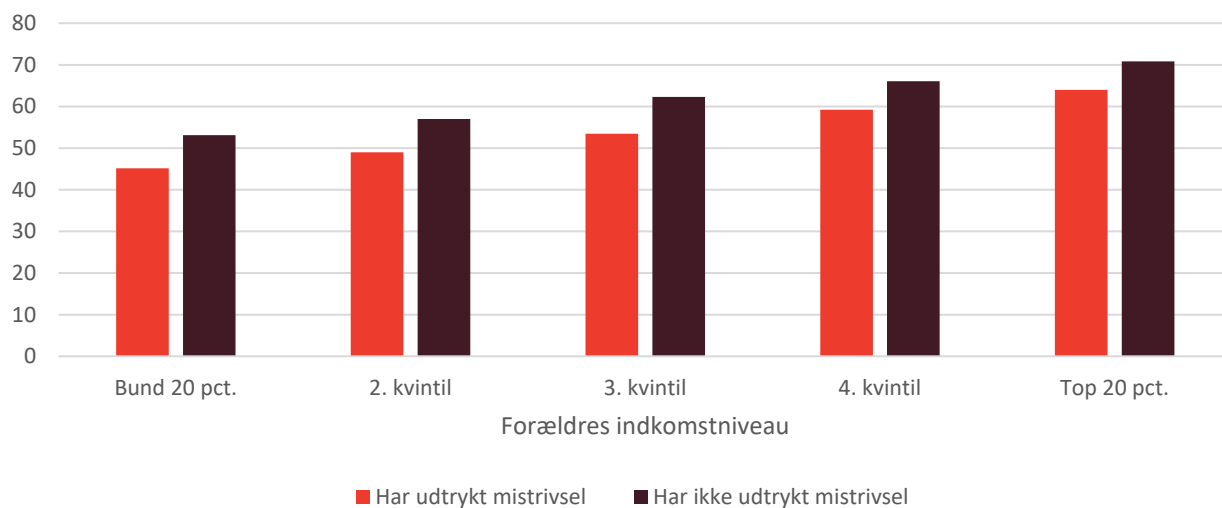
Anm.: Samsø, Læsø, Fanø og Ærø Kommune er ikke inkluderet. Børn, der går børnehaveklassen om, er defineret som børn, der starter i børnehaveklassen to år i træk.

Figur 11 // Resultater fra de nationale test i dansk (2. klasse) og matematik (3. klasse) opdelt efter, hvor mange spørgsmål børnene gav udtryk for mistrivsel ifm. i børnehaveklassen

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Figur 12 // Resultater fra den nationale test i matematik (3. klasse) opdelt efter, om børnene gav udtryk for mistrivsel i børnehaveklassen, og forældres indkomstniveau

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Tabel 3 // Sammenhæng mellem resultater fra den nationale test i dansk i 2. klasse, og hvor mange spørgsmål børnene har udtrykt mistrivsel i børnehaveklassen ifm.

If. børn, der ikke har udtrykt mistrivsel	
Udtrykker mistrivsel ifm. ét spørgsmål	-4,014***
Udtrykker mistrivsel ifm. to spørgsmål	-6,776***
Udtrykker mistrivsel ifm. tre spørgsmål	-8,348***
Udtrykker mistrivsel ifm. fire eller flere spørgsmål	-9,363***
Kontrolleret for baggrundkarakteristika	Ja
Antal observationer	134.870
adj. R ²	0,154

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Note: *** = signifikans på 0,1-pct.-niveau, ** = signifikans på 1-pct.-niveau og * = signifikans på 5-pct.-niveau.

Tabel 4 // Sammenhæng mellem resultater fra den nationale test i matematik i 3. klasse, og hvorvidt børnene har udtrykt mistrivsel i børnehaveklassen, ifm. hver af de seks udvalgte spørgsmål

Børn, der udtrykker, at de ...	1	2	3	4	5	6
... tit bliver drillet, så de bliver kede af det	-6,156***					
... ikke tror, at de fleste andre børn i klassen kan lide dem		-5,841***				
... tit har ondt i maven			-6,559***			
... tit føler sig alene				-6,749***		
... er meget bange for, at de andre børn griner af dem					-5,683***	
... ikke er glade for deres skole						-8,336***
Kontrolleret for baggrundkarakteristika	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Antal observationer	41.591	41.247	41.682	41.699	41.382	42.108
adj. R ²	0,138	0,133	0,136	0,136	0,135	0,133

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring

Note: *** = signifikans på 0,1-pct.-niveau, ** = signifikans på 1-pct.-niveau og * = signifikans på 5-pct.-niveau.

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu